

Henryk Kościelny
42-609 Tarnowskie Góry
ul. Armii Krajowej 16
e-mail: hko7@interia.pl

Tarnowskie Góry 03.09.2022

Raport końcowy z przeprowadzonych inwentaryzacji ornitologicznych

W ramach realizacji zadania pn. Oczyszczenia zbiornika wodnego Pasternik w Starachowicach wraz z zagospodarowaniem linii brzegowej, w ramach zadania: „Przywrócenie walorów naturalnych zbiornika wodnego Pasternik w Starachowicach wraz z zagospodarowaniem linii brzegowej” do Umowy o dzieło nr 01/2021

Opis terenu badań:

Teren inwentaryzacji objęty umową stanowi Zbiornik wodny Pasternik (Jezioro Starachowickie), zlokalizowany w zachodniej części miasta Starachowice, wybudowany został w 1920 roku na 98,4 kilometrze rzeki Kamiennej, zajmuje powierzchnię 52,3 ha. z tego około 42 ha lustra wody.

Zb. Pasternik podzielony jest groblą na dwie części: rekreacyjną i ujęciową. W roku 1996 zakończono eksploatację zbiornika jako rezerwuaru wód przemysłowych, ograniczona została jego funkcja retencyjna.

Zbiornik (większy powierzchniowo) znajdujący się przy ulicy Kieleckiej porośnięty jest pasem roślinności przybrzeżnej, trzciną, palką wodną, grążelami oraz miejscowo pojedynczymi olszami, osikami i grupami krzaków wierzby, bzu czarnego, znajdują się one głównie w zachodniej części zbiornika oraz w jego części południowej. Część południowo zachodnia zbiornika Pasternik oraz zachodnia część rzeki Kamienna stanowi dogodne miejsca do lęgów ptaków. Ze względu na walory przyrodnicze Rada Miejska w Starachowicach uchwałą z dnia 24 października 2005 roku ustanowiła na część zbiornika od granicy północno - zachodniej Miasta użytek ekologiczny o powierzchni 12,6ha podlegający ochronie prawnej.

Bibliografia:

Mieczysław Adamczyk, Stefan Pastuszka: Starachowice. Zarys dziejów. Warszawa: Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1984. ISBN 83-205-3548-4.

Zastosowane metody inwentaryzacji:

Przyjęte metody inwentaryzacji ptaków na zbiorniku Pasternik oparte zostały na sprawdzonych i uznanych w ornitologii metodach, dających porównywalne i pełnowartościowe wyniki. Ogólne elementy, na które zwrócono uwagę przy liczeniu ptaków to: sprecyzowanie celu liczeń, teren badań, dobór techniki inwentaryzacji, dostosowanej do biologii ptaków i specyfiki terenu badań, dobór terminów inwentaryzacji. Niniejsza inwentaryzacja stanowi podsumowanie obserwacji wykonanych w 2021 i 2022 roku.

Celem inwentaryzacji i monitoringu ornitologicznego było wykrycie i policzenie gatunków ptaków związanych bezpośrednio ze środowiskiem wodno błotnym. Zaś w szczególności na zapobieganiu ewentualnym stratom gatunkowym, ograniczenie śmiertelności ptaków oraz ograniczenie ewentualnej możliwości niszczenia siedlisk, poprzez wprowadzanie konkretnych działań organizacyjnych, polegających na prowadzeniu na bieżąco obserwacji.

Na powierzchni całego zbiornika oraz wzdłuż linii brzegowej zwracano szczególną uwagę na ptaki lęgowe związane ze środowiskiem wodnym i wodno - błotnym. Notowano również gatunki nie lęgowe, a związane bezpośrednio i pośrednio z tutejszym środowiskiem wodnym (żerowanie, migracje, noclegowiska).

Inwentaryzacje prowadzone w okresie lęgowym od marca do lipca polegały na kilkugodzinnym obserwowaniu całego zbiornika w wczesnych godzinach porannych, a także w godzinach oczyszczenia zbiornika. W kwietniu, maju i czerwcu wykonano również parogodzinne obserwacje wieczorne. Inwentaryzację prowadzono z brzegów grobli i pomostów. Podczas inwentaryzacji posługiwano się sprzętem optycznym: lornetką marki Leica o parametrach 10 x 42, oraz sprzętem fotograficznym.

Do inwentaryzacji ptaków wodno - błotnych wykorzystano metodę opracowaną przez Borowiec M., Stawarczyka T., Witkowskiego J. (1981).

Przy prowadzeniu obserwacji posłużono się również wytycznymi zawartymi w pracy: Chylarecki P., Sikora A., Cenian Z. (red.) 2015. Monitoring ptaków lęgowych. Poradnik metodyczny. Wydanie 2. GIOŚ, Warszawa.

Podsumowanie:

Jak wykazały przeprowadzone inwentaryzacje w okresie lęgowym od marca do lipca stwierdzono 18 - 19 gatunków lęgowych i prawdopodobnie lęgowych związanych bezpośrednio z środowiskiem wodno - błotnym oraz 21 - 22 gatunków wędrownych (migrujących, zalatujących - np. na noclegowiska czy żerowanie a także zimujących) związanych bezpośrednio i pośrednio z środowiskiem wodno - błotnym

- Stanowiska nadające się do lęgów dla większości ptaków wodno błotnych znajdują się głównie w zachodniej i południowo zachodniej części zbiornika oraz na zachodniej części rzeki Kamienna.

- Stwierdzam, że w trakcie prowadzonych 12 inwentaryzacji nie stwierdzono bezpośrednich zagrożeń dla lęgów ptaków, nie stwierdzono również naruszeń przepisów związanych z ochroną ptaków.

Uwagi

Podczas prowadzonych prac w terenie współpracowałem z kierownikiem robót, a niektóre decyzje były uzgadniane bezpośrednio podczas prac oczyszczających.

Poniżej zestawienie raportów inwentaryzacji wykrytych gatunków z 2021 i 2022 roku.

I. Pierwszą inwentaryzację ornitologiczną przeprowadzono 6 dni po podpisaniu umowy, w dniach 19 - 20. 07.2021 roku. Podczas pierwszej inwentaryzacji stwierdzono 21 gatunków ptaków, które związane są bezpośrednio z środowiskiem wodno - błotnym (lęgi, żerowanie, migracje, noclegowiska), oraz gatunki związane z tym środowiskiem pośrednio (np. często tam żerujące lub odpoczywające). : (kolejność wg przyjętej systematyki)

Łabędź niemy (*Cygnus olor*), łabędź krzykliwy (*Cygnus cygnus*), krzyżówka (*Anas platyrhynchos*), perkozek (*Tachybaptus ruficollis*), perkoz dwuczuby (*Podiceps cristatus*), czapla siwa (*Ardea cinerea*), wodnik (*Rallus aquaticus*), kokoszka (*Gallinula chloropus*), łyska (*Fulica atra*), śmieszka (*Larus ridibundus*), kukułka (*Cuculus canorus*), jerzyk (*Apus apus*), zimorodek (*Alcedo atthis*), dymówka (*Hirundo rustica*), oknówka (*Delichon urbicum*), pliszka siwa (*Motacilla alba*), rokitniczka (*Acrocephalus schoenobaenus*), brzęczka (*Locustella luscinioides*), trzcinniczek (*Acrocephalus scirpaceus*), trzciniak (*Acrocephalus arundinaceus*), potrzos (*Emberiza schoeniclus*).

II. Inwentaryzacja z dnia 15 – 16. 08.2021 rok.

Podobnie jak w pierwszej inwentaryzacji notowano gatunki związane bezpośrednio z środowiskiem wodno - błotnym (lęgi, żerowanie, migracje, noclegowiska), oraz gatunki związane z tym środowiskiem pośrednio (np. często tam żerujące lub odpoczywające).

Podczas inwentaryzacji stwierdzono następujące gatunki ptaków (21 gat.):

(kolejność wg przyjętej systematyki)

Łabędź niemy (*Cygnus olor*), łabędź krzykliwy (*Cygnus cygnus*), krzyżówka (*Anas platyrhynchos*), czernica (*Aythya fuligula*), perkozek (*Tachybaptus ruficollis*), perkoz dwuczuby (*Podiceps cristatus*), czapla siwa (*Ardea cinerea*), wodnik (*Rallus aquaticus*), kokoszka (*Gallinula chloropus*), łyska (*Fulica atra*), śmieszka (*Larus ridibundus*), rybitwa rzeczna, (*Sterna hirundo*), kukułka (*Cuculus canorus*), zimorodek (*Alcedo atthis*), dymówka (*Hirundo rustica*), oknówka (*Delichon urbicum*), pliszka siwa (*Motacilla alba*), rokitniczka (*Acrocephalus schoenobaenus*), trzcinniczek (*Acrocephalus scirpaceus*), trzciniak (*Acrocephalus arundinaceus*), potrzos (*Emberiza schoeniclus*).

W trakcie badań nie stwierdzono lęgów, obserwowano nieliczne młodociane ptaki.

III. Inwentaryzacja z dnia 2 – 4. 09.2021 rok

Podczas inwentaryzacji wykryto następujące gatunki ptaków (20 gat.):

(kolejność wg przyjętej systematyki)

Łabędź niemy (*Cygnus olor*), łabędź krzykliwy (*Cygnus cygnus*), krzyżówka (*Anas platyrhynchos*), głowienka (*Aythya ferina*), perkozek (*Tachybaptus ruficollis*), perkoz dwuczuby (*Podiceps cristatus*), czapla siwa (*Ardea cinerea*), kokoszka (*Gallinula chloropus*), łyska (*Fulica atra*), brodziec piskliwy (*Actitis hypoleucos*), śmieszka (*Larus ridibundus*), rybitwa białowąsa (*Chlidonias hybridus*), zimorodek (*Alcedo atthis*), dymówka (*Hirundo rustica*), oknówka (*Delichon urbicum*), pliszka siwa (*Motacilla alba*), trzcinniczek (*Acrocephalus scirpaceus*), trzciniak (*Acrocephalus arundinaceus*), szpak (*Sturnus vulgaris*) (noclegowiska), potrzos (*Emberiza schoeniclus*).

W trakcie badań nie stwierdzono lęgów.

Inwentaryzacja nr: IV, z dnia 11 - 12. 10. 2021 roku.

Podczas inwentaryzacji stwierdzono następujące gatunki ptaków (12 gat.):

(kolejność wg przyjętej systematyki)

Łabędź niemy (*Cygnus olor*), łabędź krzykliwy (*Cygnus cygnus*), krzyżówka (*Anas platyrhynchos*), perkoz dwuczuby (*Podiceps cristatus*), perkozek (*Tachybaptus ruficollis*), perkoz zauszniak (*Podiceps nigricollis*), czapla siwa (*Ardea cinerea*), łyska (*Fulica atra*), śmieszka (*Larus ridibundus*), zimorodek (*Alcedo atthis*), pliszka siwa (*Motacilla alba*), potrzos (*Emberiza schoeniclus*).

W trakcie badań nie stwierdzono lęgów.

Inwentaryzacja nr: V, z dnia 14 – 15. 11. 2021 rok.

Podczas inwentaryzacji stwierdzono następujące gatunki ptaków (8 gat.):

(kolejność wg przyjętej systematyki)

Łabędź niemy (*Cygnus olor*), krzyżówka (*Anas platyrhynchos*), perkozek (*Tachybaptus ruficollis*), czapla siwa (*Ardea cinerea*), łyska (*Fulica atra*), mewa pospolita (*Larus canus*), śmieszka (*Larus ridibundus*), zimorodek (*Alcedo atthis*).

Inwentaryzacja nr: VI, z dnia 3 – 4. 12. 2021 rok.

Podczas inwentaryzacji wykryto następujące gatunki ptaków (6 gat.):

(kolejność wg przyjętej systematyki)

Łabędź niemy (*Cygnus olor*), krzyżówka (*Anas platyrhynchos*), perkozek (*Tachybaptus ruficollis*), czapla siwa (*Ardea cinerea*), śmieszka (*Larus ridibundus*), zimorodek (*Alcedo atthis*).

Inwentaryzacja nr: V, z dnia 8 - 9. 01. 2022 roku.

Podczas inwentaryzacji stwierdzono następujące gatunki ptaków (6 gat.):

(kolejność wg przyjętej systematyki)

Łabędź niemy (*Cygnus olor*), krzyżówka (*Anas platyrhynchos*), perkozek (*Tachybaptus ruficollis*), czapla siwa (*Ardea cinerea*), śmieszka (*Larus ridibundus*), Wąsatka (*Panurus blarmicus*).

W okresie prowadzenia inwentaryzacji na większości zbiornika lustro wody było pokryte cienką warstwą lodu!

Inwentaryzacja nr: VI, z dnia 6 – 7. 02. 2022 rok.

Podczas inwentaryzacji stwierdzono następujące gatunki ptaków (5 gat.):

(kolejność wg przyjętej systematyki)

Łabędź niemy (*Cygnus olor*), krzyżówka (*Anas platyrhynchos*), czapla siwa (*Ardea cinerea*), śmieszka (*Larus ridibundus*), zimorodek (*Alcedo atthis*).

Na części zbiornika lustro wody było pokryte cienką warstwą lodu!

Inwentaryzacja nr: VII, z dnia 19-20. 03. 2022 roku.

Podczas inwentaryzacji stwierdzono następujące gatunki ptaków (7 gat.):

(kolejność wg przyjętej systematyki)

Łabędź niemy (*Cygnus olor*), krzyżówka (*Anas platyrhynchos*), nurogęs (*Mergus merganser*), czapla siwa (*Ardea cinerea*), mewa srebrzysta (*Larus argentatus*), śmieszka (*Larus ridibundus*), wąsatka (*Panurus blarmicus*).

Inwentaryzacja nr: VIII, z dnia 10-11. 04. 2022 rok.

Podczas inwentaryzacji stwierdzono następujące gatunki ptaków: (11 gat.)

(kolejność wg przyjętej systematyki)

Bąk (*Botaurus stellaris*), Łabędź niemy (*Cygnus olor*), krzyżówka (*Anas platyrhynchos*), czapla siwa (*Ardea cinerea*), błotniak stawowy (*Circus aeruginosus*), łyska (*Fulica atra*), wodnik (*Rallus aquaticus*), śmieszka (*Larus ridibundus*), zimorodek (*Alcedo atthis*), potrzos (*Emberiza schoeniclus*). Stwierdzono także jednego mieszańca (hybryd) kaczki krzyżówki z „kaczka domową”

Inwentaryzacja nr: IX, z dnia 14-15.05. 2022 rok.

Podczas inwentaryzacji stwierdzono następujące gatunki ptaków (29 gat.):

(kolejność wg przyjętej systematyki)

Bąk (*Botaurus stellaris*) gatunek lęgowy, bączek (*Ixobrychus minutus*) lęgowy, łabędź niemy (*Cygnus olor*), krzyżówka (*Anas platyrhynchos*) lęgowa, perkozek (*Tachybaptus ruficollis*) lęgowy, perkoz dwuczuby (*Podiceps cristatus*) lęgowy, czapla siwa (*Ardea cinerea*), czapla biała (*Ardea alba*), żuraw (*Grus grus*), łyska (*Fulica atra*), wodnik (*Rallus aquaticus*) lęgowy, zielonka (*Porzana parva*) lęgowa, kokoszka (*Gallinula chloropus*), lęgowa, mewa pospolita (*Larus canus*), śmieszka (*Larus ridibundus*) lęgowa, rybitwa czarna (*Chlidonias niger*) prawdop.lęgowa, kukułka (*Cuculus canorus*) lęgowa, jerzyk (*Apus apus*), zimorodek (*Alcedo atthis*), dymówka (*Hirundo rustica*), oknówka (*Delichon urbicum*), pliszka siwa (*Motacilla alba*) lęgowa, rokitniczka (*Acrocephalus schoenobaenus*), brzęczka (*Locustella luscinioides*) lęgowa, trzcinniczek (*Acrocephalus scirpaceus*) lęgowy, trzciniak (*Acrocephalus arundinaceus*) lęgowy, łożówka (*Acrocephalus palustris*) lęgowa, potrzos (*Emberiza schoeniclus*) lęgowy. Podobnie jak w VIII inwentaryzacji stwierdzono również jednego mieszańca (hybryd) kaczki krzyżówki z „kaczka domową”

Inwentaryzacja nr: X, z dnia 11-12. 06. 2022 roku.

Podczas inwentaryzacji stwierdzono następujące gatunki ptaków (26 gat.):

(kolejność wg przyjętej systematyki)

Bąk (*Botaurus stellaris*) gatunek lęgowy, bączek (*Ixobrychus minutus*) lęgowy, Łabędź niemy (*Cygnus olor*), krzyżówka (*Anas platyrhynchos*) lęgowa, perkozek (*Tachybaptus ruficollis*) lęgowy, perkoz dwuczuby (*Podiceps cristatus*) lęgowy, czapla siwa (*Ardea cinerea*), czapla biała (*Ardea alba*), łyska (*Fulica atra*) lęgowa wodnik (*Rallus aquaticus*) lęgowy, zielonka (*Porzana parva*) lęgowa, kokoszka (*Gallinula chloropus*), lęgowa, mewa pospolita (*Larus canus*), śmieszka (*Larus ridibundus*) lęgowa, rybitwa czarna (*Chlidonias niger*) lęgowa, jerzyk (*Apus apus*), zimorodek (*Alcedo atthis*), dymówka (*Hirundo rustica*), oknówka (*Delichon urbicum*), pliszka siwa (*Motacilla alba*) lęgowa, rokitniczka (*Acrocephalus schoenobaenus*)

łęgowa, brzęczka (*Locustella luscinioides*) łęgowa, trzcinniczek (*Acrocephalus scirpaceus*) łęgowy, trzciniak (*Acrocephalus arundinaceus*) łęgowy, łożówka (*Acrocephalus palustris*) łęgowa, potrzos (*Emberiza schoeniclus*) łęgowy.

Inwentaryzacja nr: XI, z dnia 10-11. 07. 2022 rok.

Podczas inwentaryzacji stwierdzono następujące gatunki ptaków (20 gat.):

(kolejność wg przyjętej systematyki)

Bąk (*Botaurus stellaris*), bączek (*Ixobrychus minutus*), Łabędź niemy (*Cygnus olor*), krzyżówka (*Anas platyrhynchos*), czapla siwa (*Ardea cinerea*), błotniak stawowy (*Circus aeruginosus*), łyska (*Fulica atra*), wodnik (*Rallus aquaticus*), śmieszka (*Larus ridibundus*), mewa (*Larinae*) - nie rozpoznano gatunku), rybitwa czarna (*Chlidonias niger*) łęgowa, rybitwa białowąsa (*Chlidonias hybridus*) prawdop. łęgowa, zimorodek (*Alcedo atthis*), dymówka (*Hirundo rustica*), oknówka (*Delichon urbicum*), pliszka siwa (*Motacilla alba*) łęgowa, rokitniczka (*Acrocephalus schoenobaenus*) łęgowa, trzcinniczek (*Acrocephalus scirpaceus*) łęgowy, trzciniak (*Acrocephalus arundinaceus*) łęgowy, potrzos (*Emberiza schoeniclus*).

Inwentaryzacja nr: XII, z dnia 14-15.08. 2022 rok.

Podczas inwentaryzacji stwierdzono następujące gatunki ptaków (26 gat.):

(kolejność wg przyjętej systematyki)

Bączek (*Ixobrychus minutus*) łęgowy, łabędź niemy (*Cygnus olor*), krzyżówka (*Anas platyrhynchos*) łęgowa, Czernica (*Aythya fuligula*), perkozek (*Tachybaptus ruficollis*) łęgowy, perkoz dwuczuby (*Podiceps cristatus*) łęgowy, kormoran (*Phalacrocorax carbo*), czapla siwa (*Ardea cinerea*), czapla biała (*Ardea alba*), łyska (*Fulica atra*), wodnik (*Rallus aquaticus*) łęgowy, zielonka (*Porzana parva*) łęgowa, kokoszka (*Gallinula chloropus*), łęgowa, śmieszka (*Larus ridibundus*) łęgowa, rybitwa czarna (*Chlidonias niger*) łęgowa, rybitwa białowąsa (*Chlidonias hybridus*), zimorodek (*Alcedo atthis*), dymówka (*Hirundo rustica*), oknówka (*Delichon urbicum*), pliszka siwa (*Motacilla alba*) łęgowa, rokitniczka (*Acrocephalus schoenobaenus*) łęgowa, trzcinniczek (*Acrocephalus scirpaceus*) łęgowy, trzciniak (*Acrocephalus arundinaceus*) łęgowy, szpak (*Sturnus vulgaris*) (noclegowiska), strzyżyk (*Tryglodytes tryglodytes*), potrzos (*Emberiza schoeniclus*) łęgowy.

Stwierdzam, że w trakcie prowadzonych 12 inwentaryzacji nie stwierdzono bezpośrednich zagrożeń dla łągów ptaków, nie stwierdzono również naruszeń przepisów związanych z ochroną ptaków.

Tarnowskie Góry dnia 03.09.2022r.

Henryk Kościelny

w załączeniu: płytka CD z zdjęciami